

✦ ואנסה רדגרייב מתמידה במילי-חמחה נגד הציונות. אחרי שני סירטי תעודה, שהקימו נגדה את כל המימסד היהודי בעולם השעשועים, היא הכריזה לאחרונה, בזמן ביקור בבירות, על כוונתה להפיק סרט תעודי שלישי. הפעם - על הקשרים בין התנועה הציונית התנ"ך-עיה הנאצית לפני מלחמת העולם השנייה.

✦ הצלם (תמונותיו ליוו את דיווחי העולם הזה (2305) מפסטיבל סאן-פרנציסקו, קו, הוא טים בולאנה, בנו של מי ש-היה אחד מגדולי צלמי הקולנוע בכל הר-זמנים. טולאנד היה אחראי למהפכה ה-חזותית באורך קיין, ועבד בין היתר על סרטים כמו אנקת גבהים, ענבי זעם, שר-עלים קטנים ושנות חייו הפיות ביותר. הבן היה צלם בשירות צבא ארצות-הברית בויאט-נאם, והיום הוא מפיק עצמאי של סירטי הסברה וצלם עיתונות.

✦ הוליווד יוצאת לכבוש את סין. הר-בימאי רוברט ויין ושניים ממפיקיו יצ-או לפקין, במטרה לשכנע את הסינים שישתפו עימם פעולה בהפקת סיפור אה-בה בין קצין אמריקאי ורופאה סינית, בימים האחרונים של מלחמת-האזרחים בשנחאי. כאמצעי נוסף לשיכנוע, הביא עימו ויין עותק של הסרט המצליח ביר-תר שביים, צ'לי הוטיקה.

✦ גם קארל פורמן (מחבר בצהרי-היום) נמצא עתה בסין, (מנסה להשיג עזרה מקומית ורשות לצלם במקום סרט על חייו של סוף-יאט'ן, מנהיג המהפכה הסינית בתחילת המאה ונשיא הרפובליקה הסינית הראשונה, הנחשב לגיבור לאומי בעיני כל הזרמים הפוליטיים בסין.

✦ הבימאי היפאני הדגול אקירה קורסאווה, שהודיע על כוונתו להכין גירסה יפאנית של המלך ליר, הסביר ל-אחרונה שהידיעה אינה מדויקת. הוא אומנם מכין עתה סרט היסטורי, המתרחש במאה ה-16, על מלך שלו שלר-שה בניס (ולא שלוש בנות), ויש דמיון בין הסיפור למחזה של שקספיר. אבל קורסאווה השתמש גם הפעם, כמו בקא-נר

תמונת הפתיחה של דון ג'ובאני: האצילים מתכוננים בפועלים בבית-חרושת לניפוח זכוכית האופרה הזאת? ביטוי של התמרדות אם לא מהפכה של ממש!

אדה מוזר כדונה אנה נקמתה של הדונה שפוחתה

מושה, בפרק מתוך ההיסטוריה של יפאן, שאותו הוא יתקן וישפץ לצרכיו הדרא-מטיים. כך, למשל, הוא הסביר, שלושת בניו של המלך היו דווקא טובים, אבל כסרטי הם יתפכו לנבלים. קורסאווה בן ה-71, זוכה לאביב מחודש אחרי הצלחת קאגאמושה, שהופק בכסף אמריקאי.

סרטים

ג'וזף לוזי על דון ג'ובאני

שנתיים בדיוק אחרי הצגת הבכורה של הסרט בפאריס, תיערך במוצאי-השבת הבאה הבכורה הישראלית לדון ג'ובאני, סירטו האחרון של ג'וזף לוזי, המביא אל הכד בשלמות, את האופרה של מוצארט.

לחובבי המוסיקה זאת תהיה חגיגה. השאר מוזמנים להישאר בבית, כדי לחסוך סבל מעצמם, ובמיוחד מכל אותם אנשים ש-ירצו ליהנות מן התוויה ללא הפרעות. שלא כחליל הקסם של ברגמן, לוזי לא צילם את האופרה על הבימה. הוא בחר בכמה ארמונות בסביבות העיר האיטלקית ויצצ'נה, שניבנו עלידי האדריכל בן המאה ה-16, אנדריא פאלאדינו.

הסרט זכה באירופה לשיבחי הביקורת, ולוזי רואיין בכל אמצעי-התיקשורת כדי להסביר חריג זה ביצירתו - אופרה מבויימת בתפאורה טבעית, כשגדולי הר-זמרים של תקופתנו משחקים ושרים ב-תפקידים הראשיים.

הנה כמה מתשובותיו של לוזי:

● אינני חסיד מושבע של האופרה.

ז'אנין מראפל: „בישראל חשפתי את עצמי לחלוטין!“

שים אשר סבלו רק בעקפיו, משום שהצ-ליחו להימלט ברגע הנכון («היהודים ש-יש להם כסף יצילו את נפשם, ואוי לאחי-רים», אומר בעלה של מאלו בסרט, המ-עורב אחר-כך בפעולות הצלה של יהו-דים והעברתם אל מעבר לגבול ההולנדי).

גרופה, אם לילד, ז'אנין מחפשת את דרכה בגרמניה, בדיוק כמו גיבורת הר-סרט. לאחרונה זכתה בפרס בפסטיבל הר-סרטים של מאנהיים, על סרט תעודי ש-עשתה עבור הטלוויזיה הגרמנית. הסרט מוקדש כולו לבעייתם הקיומית של יהו-די גרמניה היום. «כאשר צילמתי סציה בסרט העלילתי שלי, שבו מבקרת חנה על קבר אמה בבית-קברות יהודי בדרום גר-מניה, נדהמתי לראות, שלד בית-הקברות ממוקם מיטווח של הצבא הגרמני, במיס-גרת חאלו לא היה לי מקום להראות זאת, אולם כאשר הטלוויזיה הגרמנית פנתה אלי זמן קצר לאחר מכן ושאלה אם יש לי נושא מתאים לסרט תעודי, מייד הצעתי להם נושא זה».

הסרט מציג את הבעיה מבעד לעיניה של ז'אנין, המראינת יהודים רבים שחיים היום בגרמניה, ומבעד לעיניה של ילדה בת 10, חנה לויין, הנודדת עימה ממקום למקום, ומבקרת בשרידיים שנותרו מן הר-תרבות היהודית. הסרט עוסק, כמובן, ב-קשיים הנפשיים שיש ליהודים החיים שם.

אבל יש גם תמיהה מוסרית, שאינה קשורה ישירות לשואה ושאינה מניחה ל-ז'אנין, «מוזר לראות עד כמה המנהיגים הרשמיים של הקהילות, המייצגים כביכול את הקהילה היהודית, הם שמרניים, וקרו-בים לזרמים היותר ריאקציוניים שיש ב-גרמניה», היא אומרת. את מסי הקהילה היא משלמת, משום שאינה רוצה להינתק ממנה, אבל היא מזדעזעת מהמחשבה ש-

שאני רואה את צלב הקרס הנאצי כנושא לפולחן אסטטי, עם כל מה שכוון בכך, אוחזת בי חימה».

ז'אנין אינה חוששת למתוח ביקורת על פאסבינדר, ומבהירה היטב שהוא, לא היה גר לרגליה. אך היא השתמשה ברבים מן השותפים הקבועים שלו, הן בצוות הטכ-

במאית ז'אנין מראפל היא זו אני

ני והן מבין השחקנים. אינגריד קאוון, המגלמת את מאלו, היתה פעם אפילו אש-תו של פאסבינדר.

«היכן השואה?» שואלים אחרים. לגבי סרט שחלק נכבד מעלילתו מתרחש בגר-מניה של שנות השלושים. הנאצים אינם אלא דמויות-רקע. ז'אנין טוענת, שאין

חאלו הוא סרט על צעירה יהודיה, ש-נולדה בארגנטינה להורים גרמנים שנמ-לטו לשם מן המישטר הנאצי, והתיה ב-גרמניה. הבימאית הגרמניה ז'אנין מרא-פל, שביקרה השבוע בארץ, היא ילידה ארגנטינה, בת להורים יהודים שמצאו שם מיקלט בזמן מלחמת-העולם השנית. הקריבה שבין הסיפור בסרט לסיפור בחיים מודקרת לעין, למרות זאת, בכל הפסטיבלים שבהם הוצג הסרט (וגם זכה בפרס הביקורת בפסטיבל קאן ובסרט היצירה הראשונה בפסטיבל סן-סבסטיאן), התעקשה ז'אנין להדגיש, שהחלק האר-טוביוגרפיה בסירטה הוא מישני בהחלט, ואין לסיפור קשר ישיר לחייה.

«כאשר הגעתי לישראל, גמרתי אומר לחשוף את עצמי ולהודות כי אכן מדובר בתולדותי שלי», היא אומרת. «אולי מ-שום שאני מרגישה כאן בטוחה יותר מכל מקום אחר».

כפי שקורה לא פעם, היצירה משמשת אמצעי לגירוש רוחות-רפאים, לגי-בי ז'אנין, להיות היום יהודיה בגרמניה, וזוהי בעיה המעמידה הרבה מאוד שאלות ודורשת הרבה מאוד תשובות, שיש לחפ-שן במציאות של היום, אבל גם בעבר. «זאת למעשה הסיבה שלא רציתי לנ-כך ליצור תהות מוחלטת ביני ובין הדמות, שעל המסך. אומנם הפרטים שייכים אולי לחיי, אבל מאחוריהם מסתתר עולם ומלואו שאינו נוגע רק לי. את זאת, לפחות, ניי-סיתי להשיג בסרט».

אחרי הקרנה מיוחדת של הסרט, בקול-נוע גורדון בתל-אביב, נמשג הצופים עם הבימאית. כמה מהם טענו כלפיה, שה-מישפחה היהודית שבסירטה מזכירה להם את המישפחה היהודית של לילי מרגן של פאסבינדר. ז'אנין נראתה מוזעזעת: «זה אינו בשום פנים ואופן תוצר של אכזריות מתכננת».

אבל הוקסמתי מן השילוב של מוצארט, דון חואן ופאלאדינו (הרעיון הוצע לו על-ידי מנהלה לשעבר של האופרה של פאריס, רולף ליברמן).

● המישחק בסרט מוכתב עליידי הר-מוסיקה, כאשר המוסכמות האופראיות של תנועה והתנהגות, מוצנעות עד כמה ש-אפשר, העלילה צריכה להראות אמינה.

● צריך להזוהר כדי שהזמרים לא ייראו מגוחכים בעיני הקהל. הזימרה דורשת מאמץ פיסי ניכר, כל הגוף עובד לא פחות מזה של ספורטאי בתחרות. לכן היה נראה מוזר, אילו על המסך היו הזמרים מניעים את שפתותיהם בלבד. הם שרים גם בזמן הצילומים, אם כי לא במלוא העוצמה. נוסף לכך, כל הרציי-טאטיבים (הדיקלום המוסיקאלי המלווה בהארפסיקורד) הוקלטו תוך כדי צילום הסרט ולא באולפן הקלטה.

● היחס שלי לנושא האופרה מתומצת בציטטה של הסוציאליסט האיטלקי גראמי-שי: «העולם הישן גוסס והחדש אינו יכול להיוולד, ובתקופת מעבר שכזאת, צצות כל מיני תופעות חולניות». בעיני, האופרה הזאת היא ביטוי של התמרדות אם לא מהפכה של ממש.

● המשרת הצעיר בסרט, שאינו מוציא הגה מפיו (בתפקיד מופיע אריק אדו'אני, אחיה של איזאבל), הוא המצאה של פראנז